

UZASADNIENIE

Przedmiot i przebieg postępowania

1. W dniu 15 maja 2019 r. (data wpływu do sądu) J. B. (1) i D. B. (1) wnieśli o stwierdzenie nabycia przez siebie spadku po R. S., zmarłym 17 maja 2008 r. w częściach równych (po 1/2) na podstawie testamentu z dnia 20 sierpnia 2004 r. W spadku znajduje się własnościowe mieszkanie spółdzielcze o powierzchni 36 m² w W., przy ul. (...). Wskazali, że spadkobierca, syn zmarłego, W. S., zamieszkały w Stanach Zjednoczonych Ameryki, nie interesował się ojcem, ograniczył swoją korespondencję z rodziną do sporadycznych kartek na święta, a całość opieki na spadkodawcą spoczęła na wnioskodawcach (wniosek, k. 2-4).

2. Zarządzeniem z dnia 6 września 2021 r. przewodniczący ustanowił dla nieznanego z miejsca pobytu uczestnika W. S. kuratora w osobie adw. E. K. w celu reprezentacji w niniejszym postępowaniu z wniosku J. B. (1) i D. B. (1) (zarządzenie, k. 66).

3. W odpowiedzi na wniosek o stwierdzenie nabycia spadku adw. E. K. działająca jako kurator W. S. wniosła o stwierdzenie, że spadek po R. S. zmarłym w dniu 17 maja 2008 r. nabył w całości na podstawie testamentu W. S. poprzez nabycie z dobrodziejstwem inwentarza oraz przyznanie kuratorowi uczestnika wynagrodzenia tytułem obowiązków pełnionych w niniejszej sprawie powiększonej o stawkę podatku VAT. Kurator wskazała, że zgodnie z treścią testamentu jedynym spadkobiercą po R. S. pozostaje W. S., a jednocześnie nie zaistniały żadne okoliczności (śmierć uczestnika lub odrzucenie przez niego spadku), które skutkowałyby przyznaniem spadku osobom powołanym w dalszej kolejności tj. wnioskodawcom (odpowiedź na wniosek, k. 76-77v.).

4. Do zamknięcia rozprawy stanowiska uczestników pozostały bez zmian.

Ustalenia faktyczne

5. R. S. był synem S. S. i M. z domu A.. Urodził się (...) w W., a zmarł 17 maja 2008 r. tamże. Przed śmiercią zamieszkiwał w W. przy ul. (...). Przysługiwało mu własnościowe mieszkanie spółdzielcze.

(odpis skrócony aktu urodzenia i zgonu, k. 26 i k. 4 i 19 w aktach VI Ns 1028/08, zapewnienia spadkowe wnioskodawców, k. 106v., 107)

6. Z małżeństwa z K. S., nazwisko rodowe Z., posiadał jednego syna W. S. urodzonego w dniu (...) w W.. R. S. miał także jedną siostrę S. B. (1) z domu S. urodzoną w dniu (...) i zmarłą w dniu 20 listopada 1990 r. S. B. (2) posiadała dwójkę dzieci: córkę J. B. (2) z domu B. urodzoną w dniu (...) w W., zamężną od 23 lutego 1974 r. z A. B. oraz syna D. B. (1) urodzonego w dniu (...) w W..

(odpisy skrócone aktów urodzenia, k. 24, 30, 31, odpis skrócony aktu małżeństwa, k. 25, odpis skrócony aktu zgonu, k. 27, zapewnienia spadkowe wnioskodawców, k. 106v., 107)

7. Żona spadkodawcy zmarła w dniu 3 kwietnia 2004 r. Od tego czasu stan zdrowia R. S. gwałtownie pogorszył się (dwa pobyty w szpitalu), w późniejszych latach zachorował na chorobę Parkinsona, rozpoznano u niego raka prostaty, co wymagało sprawowania codziennej opieki przez J. B. (1) i w pewnym stopniu też przez D. B. (1), a także dodatkowo zatrudnienia opiekunek z opieki społecznej.

(zeznania wnioskodawców, k. 106v., 107)

8. W dniu 20 sierpnia 2004 r. przed notariuszem H. S., w Kancelarii Notarialnej w W. przy ul. (...) został sporządzony testament, na mocy którego R. S. powołał do całego spadku syna W. S., a gdyby ten nie mógł lub nie chciał dziedziczyć powołał do całego spadku w częściach równych siostrzenicę J. B. (1) oraz siostrzeńca D. B. (1).

(kopia wypisu aktu notarialnego, k. 3-v. w aktach VI Ns 1028/08, zeznania wnioskodawców, k. 106v., 107)

9. Syn spadkodawcy, W. S. od roku 1984 przebywa za granicą, w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. W późniejszym czasie zrzekł się obywatelstwa polskiego i został wyłącznie obywatelem amerykańskim. Ostatni jego znany adres to: (...) S. C. A. C. II. (...) USA podany wnioskodawcom w lutym 2008 r. Jego korespondencja zarówno z ojcem jak i kuzynami ograniczała się do kilku listów i wysłanych kartek świątecznych. Nie wspierał finansowo ani w inny sposób ojca lub jego opiekunów – ograniczył się do stwierdzenia w liście z 9 października 2007 r., że „to dobrze, że tata ma opiekę”. Ostatnia kartka została nadesłana przez W. S. do krewnych w dniu 28 lipca 2008 r., już po śmierci R. S..

(zeznania wnioskodawców, k. 106v., 107, korespondencja, k. 99-105)

10. W dniu 12 listopada 2008 r. J. B. (1) oraz D. B. (1) złożyli do tut. Sądu wnioski o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym R. S.. Sprawa z tego wniosku toczyła się pod sygnaturą akt VI Ns 1028/08.

(wniosek, k. 1-2 w aktach VI Ns 1028/08)

11. Postanowieniem z dnia 21 listopada 2009 r. w sprawie o sygn. VI Ns 1028/08 Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie postanowił odebrać od uczestnika W. S. zapewnienie spadkowe i w ramach pomocy prawnej zwrócić się o przeprowadzenie dowodu do Konsulatu Generalnego RP w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania uczestnika.

(postanowienie, k. 6 w aktach VI Ns 1028/08)

12. W odpowiedzi na wniosek Sądu o udzielenie pomocy prawnej, Konsulat RP w C. wskazał, że korespondencja kierowana do W. S. (w tym odpis wniosku z załącznikami) została przez niego odebrana 27 stycznia 2009 r., co potwierdził swoim podpisem, jednakże z uwagi na brak kontaktu adresata z konsulem wniosek Sądu nie mógł być zrealizowany.

(pismo, k. 24, potwierdzenie odbioru, k. 25 – wszystko w aktach VI Ns 1028/08)

13. Na rozprawie w dniu 8 czerwca 2009 r. został otwarty i ogłoszony testament notarialny R. S. zmarłego w dniu 17 maja 2008 r. w W., sporządzony w dniu 20 sierpnia 2004 r. (nr rep A nr 6855/2004). Wnioskodawcy złożyli oświadczenie, iż cofają wniosek o stwierdzenie nabycia spadku R. S..

(protokół otwarcia i ogłoszenia testamentu notarialnego, k. 34, protokół rozprawy głównej, k. 35-36 – wszystko w aktach sprawy VI Ns 1028/08)

14. Prawomocnym postanowieniem z dnia 8 czerwca 2009 r. sygn. I Ns 1028/08 Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie umorzył postępowanie w sprawie wobec cofnięcia wniosku. W. S. nie złożył ani w czasie tego postępowania, ani później oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku przez Sąd, notariuszem lub konsulem – żadne takie oświadczenie nie trafiło do Sądu. W trakcie trwania niniejszego postępowania spadkowego W. S. nie mieszkał już pod ostatnim znanym adresem

(postanowienie, k. 37 w aktach VI Ns 1028/08; pismo z konsulatu, k. 46; pisma z sądu, k. 57, 72, 116)

Ocena dowodów

15. Stan faktyczny został ustalony na podstawie zebranych w sprawie dowodów z dokumentów, z czego istotną część stanowiły odpisy (potwierdzone za zgodność z oryginałem) dokumentów dotyczących spadkodawcy, wnioskodawców i uczestnika (odpisy aktu urodzenia i zgonów) oraz wypisu aktu notarialnego (rep. A nr 6855/04), w którym zawarto treść testamentu R. S.. Nie budziły one wątpliwości Sądu co do swojej autentyczności, a ich treść nie nasuwała zastrzeżeń. Wnioskodawcy jak i kurator działający za uczestnika W. S. również nie kwestionowali autentyczności

i wiarygodności tych dokumentów. W ustaleniach faktycznych wskazano fakty istotne dla rozstrzygnięcia, a część dowodów, w tym dokumentów, o których mowa powyżej została załączona do akt sprawy VI Ns 1028/08. Postępowanie w tej sprawie również toczyło się z wniosku złożonego przez J. B. (1) i D. B. (1) o stwierdzenie nabycia spadku po R. S., które w wyniku cofnięcia wniosku zostało przez Sąd umorzone.

16. Stan faktyczny w tej sprawie Sąd ustalił także na podstawie zapewnień spadkowych i zeznań wnioskodawców złożonych w sprawie. Ich treść korespondowała z treścią dokumentów załączonych do akt sprawy. Wnioskodawcy opowiedzieli również o faktach związanych z koniecznością opieki nad spadkodawcą, nieobecnością syna spadkodawcy w Polsce oraz braku kontaktu z nim po śmierci jego ojca. Zeznania wnioskodawców na ten temat Sąd również uznał za w pełni wiarygodne.

Ocena prawna

17. Wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po R. S. musiał doprowadzić do stwierdzenia, że spadek po nim nabył spadkobierca testamentowy, syn W. S.. Sąd w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku jest związany wnioskiem tylko co do osoby spadkodawcy (w tej sprawie – R. S.), prawnych spadkobierców musi ustalić w oparciu o zgromadzone dowody i przepisy obowiązującego prawa. Z tego powodu Sąd nie mógł stwierdzić, że spadek po R. S. nabyli wnioskodawcy.

Powołanie do spadku z testamentu, oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku

18. Zgodnie z art. 926 § 1 k.c. (ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku – Kodeks cywilny) źródło powołania do spadku stanowić może ustawa bądź testament. Dziedziczenie ustawowe następuje tylko wówczas, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą (art. 926 § 2 k.c.). W myśl art. 959 k.c. spadkodawca może powołać do całości lub części spadku jedną lub kilka osób. Spadkobierca ma możliwość wyboru kilku form, w jakich może wyrazić swą ostatnią wolę, w tym m.in. poprzez sporządzenie testamentu w formie aktu notarialnego (art. 950 k.c.). To oznacza, że Sąd ustalając spadkobierców musi opierać się w pierwszej kolejności na ważnym testamencie sporządzonym przez zmarłego (spadkodawcę). W drugiej kolejności, gdyby testamentu nie sporządzono albo byłby on nieważny, Sąd ustala spadkobierców na podstawie przepisów o dziedziczeniu ustawowym.

19. W tej sprawie dziedziczenie po zmarłym R. S. następowało na podstawie testamentu. Z ustaleń Sądu wynika, że w dniu 20 sierpnia 2004 r. R. S. sporządził testament w formie aktu notarialnego przed notariuszem H. S., w Kancelarii Notarialnej w W. przy ul. (...), który został ogłoszony w dniu 8 czerwca 2009 r. na rozprawie prowadzonej przez tut. Sąd w toku postępowania toczącego się pod sygn. VI Ns 1028/08. Treść tego testamentu zawierała oświadczenie o następującej treści: „§ 1 Pan R. S. oświadcza, że powołuje do całego spadku syna Pana W. S. (...), a gdyby ten nie mógł lub nie chciał dziedziczyć powołuje do całego spadku w częściach równych siostrzenicę Panią J. B. (1) (...) oraz siostrzeńca Pana D. B. (1) (...)” Testament też został sporządzony w ważny sposób – żaden z dowodów nie wskazywał, by w 2004 r. R. S. nie był już w stanie samodzielnie podejmować decyzji i wyrażać swoją wolę z powodu wieku, starości albo choroby.

20. Powyższe oświadczenie woli złożone przez R. S. jako spadkodawcę należy rozumieć w ten sposób, iż jako swojego spadkobiercę (osobę, która będzie dziedziczyć po nim) ustanawia swojego syna W. S., a w drugiej kolejności – jeżeli nie będzie on mógł dziedziczyć albo jeżeli nie będzie chciał dziedziczyć, to spadkodawcami w częściach równych zostaną wnioskodawcy.

21. Powyższa konstrukcja dziedziczenia wynika z treści art. 963 k.c., w którym wskazano, iż można powołać spadkobiercę testamentowego na wypadek, gdyby inna osoba powołana jako spadkobierca ustawowy lub testamentowy nie chciała lub nie mogła być spadkobiercą (podstawienie). Powyższe oznacza, że w istocie w przypadku dziedziczenia testamentowego pierwszeństwo w dziedziczeniu ma osoba, która została jako pierwsza wskazana przez spadkodawcę jako powołana do spadku, czyli syn spadkodawcy W. S..

22. Słowa „nie mógł albo nie chciał dziedziczyć” mają w prawie określone znaczenie. Okolicznościami, które spowodowałyby, że to wnioskodawcy staliby się spadkobiercami R. S., obejmują dwie sytuacje. Pierwsza z nich dotyczy kwestii niemożności dziedziczenia przez wskazanego spadkobiercę co następuje w przypadku, gdy spadkobierca nie żyje w momencie otwarcia spadku albo został uznany za niegodnego dziedziczenia. W. S. nie mógłby więc dziedziczyć w momencie kiedy zmarłby przed swoim własnym ojcem, co jak wynika z treści wniosku nie nastąpiło (na co wskazuje przede wszystkim fakt, iż W. S. odebrał kierowane do pismo z konsulatu w 2009 r., a więc otrzymał odpis wniosku zawierający informację o śmierci ojca oraz kopię jego testamentu). Z zeznań wnioskodawców wynika też, że nie toczyła się sprawa o uznanie W. S. za niegodnego dziedziczenia po ojcu.

23. Druga przesłanka dotyczy chęci lub braku chęci do dziedziczenia po spadkobiercy. Spadkobierca może oznajmić więc swoją wolę co do przyjęcia lub odrzucenia spadku tylko wyraźnie poprzez złożenie stosowanego oświadczenia zgodnie z treścią art. 1012 k.c. Oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swojego powołania (art. 1015 k.c.). Jeżeli więc w terminie takiego oświadczenia nie złożył, to zgodnie z treścią § 2 ww. artykułu, w treści obowiązującej w dacie śmierci R. S. (to jest przed zmianą wprowadzoną ustawą z dnia 20 marca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, następowało proste przyjęcie spadku. Przyjęcie proste (przyjęcie wprost) oznacza przyjęcie spadku bez żadnych zastrzeżeń, w szczególności bez ograniczenia długów spadkowych. A zatem brak jakiejkolwiek reakcji i obojętność na zgon spadkodawcy nie może być interpretowana jako brak chęci do dziedziczenia – przepis art. 1015 § 2 k.c. w takiej sytuacji nakazuje uznawać, że doszło do przyjęcia spadku.

24. W przypadku gdyby spadkobierca złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku, byłby wówczas wyłączony od dziedziczenia i traktowany tak jakby nie dożył otwarcia spadku (art. 1020 k.c.), a wówczas spadek przechodziłby na kolejne osoby uprawnione do dziedziczenia (które również mogłyby złożyć oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku). Jeżeli więc W. S. złożyłby w stosownym terminie oświadczenie o powyższej treści, wówczas wnioskodawcy, czyli osoby wskazane w treści testamentu jako spadkobiercy na wypadek, gdyby pierwotny spadkobierca nie mógł lub nie chciał dziedziczyć, dziedziczyliby na podstawie tego testamentu.

25. Złożenie oświadczenia o nabyciu lub odrzuceniu spadku jest czynnością ściśle sformalizowaną. Należy je złożyć ustnie lub pisemnie (z podpisem urzędowo poświadczonym) u notariusza albo przed sądem w toku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku lub na oddzielny wniosek o przyjęcie ustnego oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. Możliwe jest także złożenie oświadczenia przez pełnomocnika (art. 1018 ust. 3 k.c.)

26. Podsumowując – w przypadku, gdy spadkobierca powołany do dziedziczenia w pierwszej kolejności nie złożył żadnego oświadczenia w sprawie, nie oznacza to, automatycznie, że wyraził on wolę odrzucenia spadku. Przeciwnie, przepis art. 1015 § 2 k.c. nakazuje przyjąć, że przyjął on spadek. Nie ma więc prawnej podstawy do tego, żeby brak reakcji ze strony W. S. na informację o śmierci i testamencie jego ojca rozumieć jako oświadczenie o odrzuceniu spadku. Nie można zakładać, iż jego milczenie oznacza odrzucenie spadku i zgodę na przejście dziedziczenia na następnych spadkobierców.

Niegodność dziedziczenia

27. Jak zostało wspomniane, osoba „nie może” dziedziczyć także wtedy, gdy została uznana za niegodną dziedziczenia. Zgodnie z treścią art. 928 § 1 k.c. spadkobierca może być uznany przez Sąd za niegodnego, jeżeli: 1) dopuścił się umyślnie ciężkiego przestępstwa przeciwko spadkodawcy; 2) podstępem lub groźbą nakłonił spadkodawcę do sporządzenia lub odwołania testamentu albo w taki sam sposób przeszkodził mu w dokonaniu jednej z tych czynności; 3) umyślnie ukrył lub zniszczył testament spadkodawcy, podrobił lub przerobił jego testament albo świadomie skorzystał z testamentu przez inną osobę podrobionego lub przerobionego. W przypadku zaś uznania na niegodnego spadkobierca zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył spadku (§ 2), analogicznie więc do sytuacji złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku, co opisano we wcześniejszych punktach uzasadnienia.

28. Przesłanki uznania za niegodnego dziedziczenia mają charakter dość radykalny i stosowane są w ściśle określonych przypadkach. W literaturze i orzecznictwie dość stanowczo wskazuje się, że jest to katalog zamknięty, przyczyny w nim ujęte mają charakter wyłączny i wyczerpujący, przez co nie jest dopuszczalne uznanie danej osoby za niegodną dziedziczenia na podstawie innych przesłanek, aniżeli przewidzianych przez art. 928 § 1 k.c. (tak m.in. E. Skowrońska-Bocian, J. Wierciński, w: Gudowski, Komentarz KC, t. IV, 2013, s. 56–57; M. Pazdan, w: Pietrzykowski, Komentarz KC, t. II, 2021, art. 928, Nb 4; J. Ciszewski, J. Knabe, w: Ciszewski, Komentarz KC, 2014, s. 1567; E. Niezbecka, w: Kidyba, Komentarz KC, t. IV, 2015, s. 59; J. Kremis, w: Gniewek, Machnikowski, Komentarz KC, 2014, s. 1682; J.S. Piątowski, H. Witczak, A. Kawalko, w: System PrPryw, t. 10, 2015, s. 176–177; wyr. SA w Łodzi z 28.2.2013 r., I ACa 1176/12, Legalis).

29. Co więcej, sama procedura uznania za niegodnego dziedziczenia nie może być rozpatrywana w toku toczącego się postępowania o stwierdzenie nabycia spadku (ani w tej sprawie, ani w poprzedniej o sygn. VI Ns 1028/o8). Wiąże się bowiem z koniecznością wytoczenia powództwa o uznanie za niegodnego dziedziczenia, zaś po przeprowadzeniu procesu Sąd orzeka wyrokiem (zaś w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku – postanowieniem). W tej sprawie Sąd nie był więc władny w sposób wiążący ocenić tego, czy W. S. jest godny czy niegodny dziedziczenia po zmarłym R. S..

30. Sąd może więc tylko na marginesie wspomnieć, mając na uwadze okoliczności sprawy, że trudno byłoby uznać, że któraś z tych opisanych przesłanek dotyczyła bezpośrednio lub pośrednio syna spadkodawcy. W rządowym projekcie ustawy z dnia 15 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (nr UD 222), przewiduje się uzupełnienie katalogu przesłanek określonych w art. 928 § 1 k.c. o przesłankę uznania za niegodnego spadkobiercę, który „uporczywie nie wykonywał obowiązku alimentacyjnego wobec spadkodawcy lub uporczywie uchylał się od sprawowania opieki nad spadkodawcą”. Projekt ten nie stanowi, co istotne, obecnie obowiązującego prawa – pozostaje na razie na poziomie prac i opiniowania przez różne instytucje publiczne – nie może być więc podstawą prawną do orzekania co do spadku, i to po osobie, która zmarła w 2008 r.

Podsumowanie

31. Wnioskodawcy zarówno w treści samego wniosku jak i podczas składania ostatecznego stanowiska na rozprawie nie przedstawili żadnych okoliczności, które w sposób prawnie wiążący wykluczałyby dziedziczenie W. S. po zmarłym ojcu R. S.. Nie podnosili bowiem kwestii ważności testamentu (pozostawała ona w istocie okolicznością bezsporną), jego odwołania bądź zmiany – wręcz przeciwnie to właśnie z tego dokumentu wywodzili swoje prawo do dziedziczenia po zmarłym R. S.. W treści testamentu wskazano jednak bezsprzecznie kolejność, w jakiej R. S. powołał ich oraz syna do dziedziczenia – wnioskodawcy mieli dziedziczyć dopiero w drugiej kolejności.

32. Okolicznością wykluczającą dziedziczenie nie może być również fakt, iż W. S. od dłuższego czasu przebywa za granicą (ostatnio w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej), od lat nie utrzymuje kontaktu z krewnymi w Polsce i nie przejawiał żadnego zainteresowania osobistą wizytą w Polsce w celu opieki nad ojcem. Jakkolwiek Sąd rozumie sytuację wnioskodawców związaną z tym, że dobrowolnie podjęli się opieki nad schorowanym, starszym człowiekiem, pozbawionym jej ze strony osoby mu najbliższej, na której ciąży moralny i prawny obowiązek alimentacyjny wynikający nie tylko z przepisów prawa (art. 87 k.r.o.), ale z ogólnie przyjętych norm i zasad życia rodzinnego, to powyższe nie może wpływać na rozstrzygnięcie o tym, kto dziedziczył na podstawie testamentu po R. S.. Jak Sąd wyjaśniał powyżej, przepisy prawa cywilnego o dziedziczeniu nie przyznają prawa do spadku osobom, które obiektywnie udzielały wsparcia spadkodawcy lub z innych powodów ze względów słuszności „zasługiwałyby” na spadek.

33. W związku z powyższym Sąd uznał, iż w związku z niezłożeniem przez W. S. oświadczenia o odrzuceniu spadku w ciągu 6 miesięcy od dnia kiedy dowiedział się o tytule swojego powołania (czyli od momentu kiedy dowiedział się, że jest spadkobiercą zmarłego) przyjął spadek wprost. Jak wynika z treści akt sprawy VI Ns 1028/o8, W. S. odebrał kierowany do niego wniosek z Konsulatu w dniu 27 stycznia 2009 r. i w ustawowym terminie spadku tego nie odrzucił (do tut. Sądu nie trafiło bowiem żadne pismo, które stanowiłoby stosowne oświadczenie złożone i podpisane przez W. S. złożone czy to przed sądem czy przed konsulem).

34. Tym samym Sąd w punkcie pierwszym postanowienia stwierdził, że spadek po R. S., urodzonym (...) w W., synu S. S. i M., nazwisko rodowe A., zmarłym 17 maja 2008 r. w W., nabył na podstawie testamentu notarialnego syn W. S..

Koszty postępowania

35. O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., ustalając, że każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie. W ocenie Sądu w sprawie niniejszej nie zachodziła podstawa, aby odejść od wspomnianej zasady i włożyć tylko na jednego z uczestników koszty postępowania.

Wynagrodzenie kuratora

36. Jak stanowi art. 2 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, koszty sądowe obejmują opłaty i wydatki. Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 3 tej ustawy, wydatki obejmują w szczególności wynagrodzenie i zwrot kosztów poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w danej sprawie. Zgodnie natomiast z art. 510 § 2 zd. 2 k.p.c., w razie potrzeby wyznaczenia kuratora do zastępowania zainteresowanego, którego miejsce pobytu jest nieznane, jego wyznaczenie następuje z urzędu.

37. W myśl § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej, wysokość wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla strony w sprawie cywilnej, zwanego dalej „kuratorem”, ustala się w kwocie nieprzekraczającej 40% stawek minimalnych za czynności adwokackie określonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze. Zgodnie z § 1 ust. 3 powołanego rozporządzenia wysokość wynagrodzenia w sprawach wymagających przeprowadzenia rozprawy ustala się w kwocie wyższej niż określona w ust. 1, a nieprzekraczającej wskazanych stawek minimalnych, jeżeli uzasadnia to: nakład pracy kuratora, w szczególności czas poświęcony na przygotowanie się do działania w postępowaniu, liczba stawiennictw w sądzie, w tym na rozprawach i posiedzeniach, czynności podjęte w sprawie, wartość przedmiotu sporu lub stopień zawilości sprawy.

38. Jak stanowi § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, stawki minimalne wynoszą za prowadzenie spraw z zakresu prawa spadkowego o stwierdzenie nabycia spadku - 120 zł, a jeżeli przedmiotem postępowania jest również ważność testamentu - 720 zł.

39. Przedmiotem niniejszego postępowania była stwierdzenie nabycia spadku, zatem minimalną, zgodnie z wyżej powołanymi przepisami, stawką, którą można było przyznać kuratorowi ustanowionemu dla nieznanego z miejsca pobytu uczestnika w tej sprawie, była kwota 48 zł netto (120 zł x 0,4), maksymalną zaś 120 zł netto. Sąd uznał, że mając na uwadze wkład kuratora w rozstrzygnięcie sprawy, złożenie przez niego odpowiedzi na wniosek oraz kolejnych pism procesowych, a także obecność na dwóch rozprawach, zasadnym jest przyznanie kuratorowi wynagrodzenia za sprawowaną funkcję w wysokości całej kwoty maksymalnej tj. 147,60 zł brutto (120 zł netto), w tym kwotę 27,60 zł na poczet należnego podatku od towarów i usług zgodnie z treścią uchwały Sądu Najwyższego z 21 stycznia 2022 r., III CZP 37/22.

40. Tak ustalone wynagrodzenie za reprezentowanie w postępowaniu nieznanego z miejsca pobytu W. S. przyznano kuratorowi w pkt 3 postanowienia, a jego wypłata nastąpi z rachunku Skarbu Państwa.

ZARZĄDZENIE

Odpis postanowienia z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawcy D. B. (2) pocztą wraz z pouczeniem o apelacji.